

Oölogische en nidologische mededelingen in 1966 (en eerder)

door

W. PH. J. HELLEBREKERS

VROEGE BROEDGEVALLEN IN 1966.

Over de volgende soorten kwamen berichten binnen betreffende vroege broedsels: Fuut (*Podiceps cristatus*), op 26 maart broedend bij Medemblik (Vanellus 19: 85, Visser en Nauta); Grutto (*Limosa limosa*), op 2 april een 2-legsel bij Zandvoort, A.W.-duinen (H. Niesen), op 3 april een 4-legsel (van Dooren, Aalst), op 7 april een 4-legsel (Veenman); Tureluur (*Tringa totanus*), op 11 april een nest met één ei in de Zaanstreek (Veenman); Kokmeeuw (*Larus ridibundus*), op 7 april drie nesten met één ei op Texel (G. Boot, mededeling G. Bosch); Boerenzwaluw (*Hirundo rustica*), op 7 mei een nest met 3 eieren bij Uitdam (M. Bakker); Winterkoning (*Troglodytes troglodytes*), op 2 april een nest met 3 eieren bij Beek L. (J. Erkens); Fitis (*Phylloscopus trochilus*), op 7 mei twee nesten met 6 eieren en op 10 mei een nest met 5 eieren bij Wassenaar (H.); Tuinfluiter (*Sylvia borin*), op 6 mei een nest met 2 eieren, op 7 mei een nest met 1 ei en twee nesten met 5 bij Wassenaar en op 9 mei een nest met 4 eieren bij Delft. (H.)

TWEE OF DRIE BROEDSELS IN ÉÉN SEIZOEN.

Bij de volgende soorten trof ik in 1966 twee of drie broedsels aan:

Witte Kwikstaart (<i>Motacilla alba</i>):	één paar, 3 broedsels
Winterkoning (<i>Troglodytes troglodytes</i>):	twee „ 3 „ per paar
Heggenmus (<i>Prunella modularis</i>):	drie „ 3 „ „
Grote Lijster (<i>Turdus viscivorus</i>):	één „ 3 „ „
Zwartkoptuinfluiter (<i>Sylvia atricapilla</i>):	drie „ 2 „ „
Braamsluiper (<i>Sylvia curruca</i>):	vier „ 2 „ „
Groenling (<i>Chloris chloris</i>):	drie „ 3 „ „

J. Erkens.

[Hoewel van enkele soorten het maken van twee of drie broedsels bekend is, meen ik toch, dat bovenstaand lijstje van zeer veel belang is, vooral daar volgens schrijver de jongen uit elk nest zijn uitgevlogen, en het hier dus geen z.g. na-legsels betrof. Voor *Sylvia atricapilla* zie *Limosa* 32: 155.] (H.)

ZEER LAAT BROEDSEL VAN DE BLAUWE REIGER (Ardea cinerea).

Op 11 september 1965 bevond zich nog een nest met twee halfwas-jongen bij Sprang-Capelle, N. Br. M. van de Water.

ZEER KLEINE EIEREN VAN DE ZOMERTALING (Anas querquedula).

In de eerste helft van mei 1966 vond ik een nest van de Zomertaling met 9 eieren, koffiekleurig, in de Wassenaarse duinen. De maten van het grootste ei waren 32.1 x 20 mm, die van het kleinste ei 31.8 x 19.3. Hellebrekers geeft

als minimum maten 39.3 x 29.7 (gemiddeld 47 x 34 mm). De door mij gemeten eieren wijken dus nogal sterk af van de tot nu toe opgegeven minimum maten. Door mijn regelmatige aanwezigheid in dit gebied heb ik het broedsel steeds kunnen observeren. Het is normaal uitgekomen. Later heb ik het ♀ gezien en zes jongen geteld.

H. Wanders.

[Inderdaad zeer kleine eieren, doch het interessantste is m.i. dat álle eieren van het legsel zó klein waren en bovendien nog zijn uitgekomen. Gewoonlijk bevatten deze dwergeieren geen of bijna geen dooier en komt er ook niets van terecht.] (H.)

GRONDNEST VAN DE BOOMVALK (Falco subbuteo).

In de Ned. Jager 71, no. 18, wordt melding gemaakt van een nest van de Boomvalk (met 3 eieren) op de grond, in de omgeving van Dalfsen. De jongen zijn uitgevlogen. Voor zover mij bekend is dit voor de Boomvalk nooit eerder geconstateerd. Van de Torenavalk vond ik zelf op 8 juni 1919 in de duinen bij Schoorl een grondnest met 4 eieren. Het Smelleken is normaliter een grondbroeder.

(H.)

LAAT BROEDSEL VAN HET KORHOEN (Lyrurus tetrix).

De heer Burgers van het Staatsbosbeheer zag half september 1965 in de Boswachterij Kootwijk, gem. Barneveld, een Korhoen met 5 half-volwassen jongen.

G. de Graaf.

[Volgens de Ned. Vogels valt de broedtijd van mei tot in juli, dus is dit inderdaad een zeer laat broedgeval.] (H.)

BROED-PARASITAIRE NEIGING VAN DE SCHOLEKSTER (Haematopus ostralegus).

De heer D. Veenman deelde op een Club-vergadering het volgende mede over „Koekoeksneigingen” van de Scholekster. 30 mei 1952 Zilvermeeuwnest met 2 eieren en 2 van de Scholekster in de Slufter op Texel; 25 mei 1956 Kokmeeuwnest met 1 ei en 1 ei van de Scholekster op de Bosplaat op Terschelling; 20 juni 1961 Visdievennest met 2 eieren en 1 ei van de Scholekster bij de dijkdoorbraak bij Den Oever en Visdievennest met 1 ei en 1 ei van Scholekster aldaar; 1 mei 1966 Kievitsnest met 1 ei en 2 van de Scholekster in Kortenhoef; 14 mei 1966 Kievitsnest met 2 eieren en 3 van de Scholekster in de Zaanstreek. In al deze gevallen broedde de „waardvogel”. In Limosa 32: 152, vermeldde de heer Moolenburgh: 2 juni 1957 een nest van 3 eieren van de Kievit en 2 van de Scholekster bij Renesse; hier broedde de Scholekster. Op 7 mei 1960 vond schrijver een nest van de Kievit met 4 eieren en 2 van de Scholekster bij Delfgauw (hier was de Kievit vermoedelijk de broedvogel).

Hoewel „samenleggen” (in bijna alle gevallen „noodleggingen”) bij heel veel vogels geconstateerd is, lijkt mij dit betrekkelijk groot aantal gevallen vermeldenswaard.

(H.)

ERYTHRISTISCH LEGSEL VAN DE KIEVIT (Vanellus vanellus).

In 1965 ontving ik van de heer A. Hoogerwerf een zéér fraai erythristisch legsel: grond licht zalmkleurig, vlekken bruin-zwart; door hem zelf verzameld op 9 april bij Abbenes Z.H. Dit legsel is bovendien nog vermeldenswaard omdat de tot dusver gevonden eieren van dit type, voor zover mij bekend, uitsluitend uit Friesland afkomstig waren. (H.)

IETS OVER DE BROEDBIOLOGIE VAN DE KOEKOEK (Cuculus canorus).

Ondanks het feit dat er rondom Beek (L.) in 1966 minder Koekoeken dan gewoonlijk door mij werden gesignaleerd, lijkt het er toch wel op, dat de Koekoek veel moeite heeft gehad met het opsporen van eventuele waardvogels. Zo vond ik tweemaal een Koekoeksei in het nest van een Groenling (*Chloris chloris*).

Eveneens ontdekte ik tweemaal in een nest van de Heggemus (*Prunella modularis*) een Koekoeksjong naast 3, resp. 4 Heggemusjongen van ± 7 dagen. In beide gevallen was het Koekoeksjong misschien 1 à 2 dagen oud; de Koekoekseieren zullen waarschijnlijk tijdens de laatste dagen uitgebreed zijn door de warmte der jonge Heggemussen. Enige dagen later waren beide jongen verdwenen. Ook vond ik bij Neerbeek een nest met 4 eieren van de Heggemus en één Koekoeksei, doch p.m. 1 meter van dit nest ontdekte ik een tweede Koekoeksei op de grond. In dezelfde heg bevond zich een van de bovenvermelde nesten van de Groenling met Koekoeksei.

Tenslotte vond ik te Thull, in de gemeente Schinnen, een nest van de Heggemus met twee Koekoekseieren. Het nest was echter verlaten. Rest mij nog te vermelden, dat er dit jaar minder Heggemussen waren dan in andere jaren. J. Erkens.

VREEMDE NESTPLAATS VAN DE BOERENZWALUW (Hirundo rustica).

Te Neerbeek/Beek, L., was in juli 1965 een nest van de Boerenwaluw gebouwd rondom een lichtkabel, die losjes van een lamp naar een aangrenzende stal liep en de enige steun voor het nest bestond uit deze loshangende kabel. Op p.m. 3 m afstand van de lamp was de lichtkabel met een stukje touw aan een houten balk bevestigd. Het nest bevond zich een meter voor deze balk en bij iedere beweging van de kabel wiegde het zachtjes heen en weer. De 4 jonge vogels hebben het nest gezond en wel verlaten.

J. Erkens.

GROOT LEGSEL VAN DE SPRINKHAANRIETZANGER (Locustella naevia).

Op 21 mei 1966 vond ik met mijn zoon bij Giethoorn een nest van Sprinkhaanrietzanger met 7 eieren. De Ned. Vogels vermeldt 5-6, heel zelden 7. Voor zover mij bekend is dit het eerste 7-legsel, in Nederland gevonden. (H.)

LAAT BROEDSEL VAN DE GROENLING (Chloris chloris).

Bij Neerbeek/Beek, L, verlieten vijf jonge Groenlingen het nest op 21 september 1965.

J. Erkens.

[Inderdaad zeer laat. De Ned. Vogels vermeldt eind april tot augustus.]

(H.)

NOG EEN BOOMNEST VAN DE HUISMUS (Passer domesticus).)*

Op 29 mei 1965 vond ik te Vlissingen, op de vroegere vuilnisbelt, een boomnest van de Huismus, in een vlierstruik. Het was geheel verregend en verlaten en ook binnenin nat; het bevatte 5 eieren. De nestopening bevond zich aan de zijkant. Het bestond uit stro, touw en plantaardige materialen en was gevoerd met veren, kapok en paardehaar en zag er zeer slordig uit.

A. Joosse.

GROOT LEGSEL VAN DE SPREEUW (Sturnus vulgaris).

Op 24 april 1965 troffen wij te Bunnik in een nestkast een Spreeuwennest aan met 10 eieren.

A. C. Akveld.

[Volgens De Ned. Vogels bedraagt het aantal eieren 4—6, soms 7, heel zelden 8. Misschien waren de eieren afkomstig van twee ♀ ♀ ?]

(H.)

*) Voor een geval uit 1964 zie Lim. 38: 88. (Red.)